

Näringslivets roll i att stärka biologisk mångfald



SVENSKT NÄRINGSLIV

Innehållsförteckning

Sammanfattande budskap	02
Den biologiska mångfalden utgör basen i hållbarhetsarbetet	03
Vad är biologisk mångfald?	05
En dag med resurser	06
Näringslivets beroende av biologisk mångfald	07
En ökad kunskap om biologisk mångfald kan ge bättre affärsmöjligheter	08
Den biologiska mångfalden behöver stärkas	09
● Klimatförändringars påverkan på biologisk mångfald och hur Sverige kan bidra för att minska effekterna	10
● Förändrade livsmiljöer och varför en balans mellan olika mål är viktigt	11
● Överutnyttjande av resurser kan minskas genom handelsavtal	13
● Föroreningar har minskats mycket med hjälp av teknikutveckling	14
● Spridning av invasiva arter påverkar inhemska arter negativt	15
Det finns ingen planet B	16
Näringslivets arbete för att stärka biologisk mångfald	17
Tre steg för att komma igång med arbetet att stärka biologisk mångfald	21
Utveckling av mätmetoder och system för klassificering av biologisk mångfald	22
Vad som görs av beslutsfattare på global och EU-nivå	23
Avslutande ord	24
Referenser	25

Biologisk mångfald i balans med samhället



Sammanfattande budskap:

- Svenskt Näringsliv uppmärksammar att arbetet med att stärka biologisk mångfald vid sidan av klimatet är ett prioriterat område där svenska företag kan och bör ta en ledande roll både nationellt och internationellt.
- Samhället och näringslivet är beroende av biologisk mångfald och under det kommande decenniet antas förlusten av biologisk mångfald bli ett av de största hoten mot den globala ekonomin. Därför är det nödvändigt för näringslivet att agera i frågan.
- Att integrera biologisk mångfald i företagens hållbarhetsarbete gör att den totala miljönyttan av svensk export stärks. På samma sätt som svenska företag internationellt sett har låga klimatavtryck och skapar klimatnytta på exportmarknaden, kan svensk export bidra till att ersätta produkter med större ekologisk belastning i exportländer.
- Att ställa om till en mer cirkulär ekonomi där resurser används mer effektivt, tillsammans med fortsatt teknisk utveckling och innovativa lösningar, är grundläggande för näringslivets arbete med att stärka den biologiska mångfalden.
- På samma sätt som nya affärsmöjligheter kan skapas för företag som arbetar med att minska sin klimatpåverkan kan nya möjligheter skapas för företag som stärker biologisk mångfald. Det kan till exempel vara ett sätt att möta marknadsefterfrågan och skapa större investerings- och rekryteringsmöjligheter.
- Agenda 2030:s hållbarhetsbegrepp – med de tre dimensionerna ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet – är utgångspunkten för Svenskt Näringslivs arbete med biologisk mångfald. Det är viktigt att lösa våra samhällsmål med helhetssyn och långsiktighet.
- Biologisk mångfald kan samexistera med mänsklig aktivitet. Det finns många åtgärder som görs för att stärka biologisk mångfald inom dessa områden.
- Näringslivet har en påverkan på biologisk mångfald och det är därför viktigt att företag på marknaden tar ansvar för att driva sina verksamheter på ett hållbart sätt. Hållbarhetsarbetet i globala leverantörsled kan skapa goda möjligheter att bidra till bevarandet av biologisk mångfald i länder med bristande efterlevnad av nationell miljöskyddslagstiftning.
- Svenskt Näringsliv anser att marknadsekonomi och frihandel är en förutsättning för ett effektivt nyttjande av begränsade resurser och är nödvändigt för en hållbar utveckling. Marknadssignaler om att stärka biologisk mångfald är effektiva drivkrafter för utveckling och förändring.
- EU:s ökade ambition på klimat- och miljöområdet är viktig och kommer att få stor betydelse för svenska företag och deras arbete med biologisk mångfald. Ökade ambitioner i hela unionen behövs både för att storskaligt återställa och stärka den biologiska mångfalden och för att bevara en väl fungerande konkurrens på den inre marknaden.

Den biologiska mångfalden utgör basen i hållbarhetsarbetet

Mänskligheten står inför några av sina största utmaningar som kräver stora gemensamma insatser för att möta.

Under flera hundra år har Kanadas östkust haft några av de viktigaste fiskevattnen i världen. Längs Newfoundlandstränder, Grand Banks, har torskfisket varit en viktig inkomstkälla för samhället. Under 1950-talet och fram till slutet på 1970-talet gjorde ny utrustning det möjligt för fiskarna att fånga mycket mer torsk än de någonsin gjort, vilket ökade välståndet i samhället. Utrustningen fångade däremot inte bara in torsk utan även stora mängder annan fisk, så kallad bifångst. Bifångsten hade i sig inget ekonomiskt värde men visade sig ha ett högt ekologiskt värde. I början på 1990-talet resulterade överfisket i området till en ekologisk kollaps – de olika fiskarterna fick inte möjlighet att återhämta sig mellan fisketillfällena. Förlusten av vad man trodde var oviktig fisk, ledde till slut till att hela torskbeståndet kollapsade och man fick erfara hur beroende havets olika arter var av varandra för att kunna överleva. Tiotusentals fiskare förlorade sin arbeten, vilket fick enorma konsekvenser på samhället längs Newfoundlandskust. Än idag har varken samhället eller torsken återhämtat sig.

Detta är en beskrivning av hur okunskap om biologisk mångfald till slut ledde till en kollaps av ett helt samhälle.

Biologisk mångfald är avgörande för ett välfungerande samhälle och arbetet med att stärka den är därför en given del i hållbarhetsarbetet. Det globala hållbarhetsarbetet tar sin utgångspunkt i FN:s hållbarhetsmål, där biosfären med den biologiska mångfalden utgör själva basen och där vårt samhälle och vår ekonomi är beroende av denna bas. Välmående ekosystem är en viktig förutsättning för både minskad klimatpåverkan och ökad social hållbarhet globalt.



Just nu pågår det en eskalerande förlust av biologisk mångfald i världen och detta riskerar att få stora konsekvenser för samhället. Vi människor är beroende av flera "tjänster" som vi får från en fungerande biologisk mångfald och ett varierande ekosystem, exempelvis rent vatten, god luftkvalitet, bördiga jordar, pollinering, klimatreglering, mediciner och kolinlagring. Dessa tjänster kallas ekosystemtjänster. Människor mår också bra av en välmående natur. Utöver att vara till nytta för mänskligheten finns det ett behov att bevara natur och biologisk mångfald för arternas och naturens egen skull – naturens egenvärde.

Det är viktigt att agera för att stärka den biologiska mångfalden och här är näringslivet en viktig aktör, på samma sätt som i klimatarbetet. Inom delar av näringslivet arbetas det redan aktivt med frågan, men det finns ett behov av att öka medvetenheten så att alla verksamheter kan bidra till arbetet. Genom ökad medvetenhet om vad som kan och behöver göras, kan nya idéer, tekniska lösningar och ändrade affärsmodeller komma på plats för att stärka den biologiska mångfalden. På samma sätt som teknikutveckling på klimatområdet har skett i hög takt under de senaste åren, kommer allt fler varor och tjänster att utvecklas, som levererar och bidrar till biologisk mångfald och välmående ekosystem.

Svenskt Näringsliv tar fram denna bok för att öka kunskapen om biologisk mångfald och tillsammans med goda företagsexempel inspirera till att accelerera näringslivets arbete med att vända trenden för den biologiska mångfalden.

FN:s Agenda 2030

Agenda 2030 består av 17 mål och 169 underliggande delmål. Målen är odelbara och integrerade – de hänger samman och balanserar de viktiga perspektiven ekonomi, sociala frågor och miljö.

Agenda 2030 kan illustreras som en "bröllopstårta" i olika lager som inbegriper tre viktiga dimensioner av hållbarhet: ekologiska, ekonomiska och sociala¹. Den ekologiska basen är nödvändig – inte minst eftersom människan är en biologisk varelse som är beroende av rent vatten, ren luft och ren jord. Vidare måste vi ha fungerande samhällen. Vi behöver en rättsstat med fungerande institutioner samt fred och frihet.

Slutligen behöver vi ett näringsliv och utveckling av produkter och tjänster – det är ju trots allt i företagen som vårt välbefinnande skapas. Allra överst lyfts behovet av samarbete och dialog mellan olika intressenter och regioner, i alla delar av världen.

Vad är biologisk mångfald?

Biologisk mångfald är variationsrikedomen bland levande organismer av alla ursprung, inklusive bland annat landbaserade, marina och andra akvatiska ekosystem samt de ekologiska komplex i vilka dessa organismer ingår. Detta innefattar mångfald inom arter, mellan arter och av ekosystem.

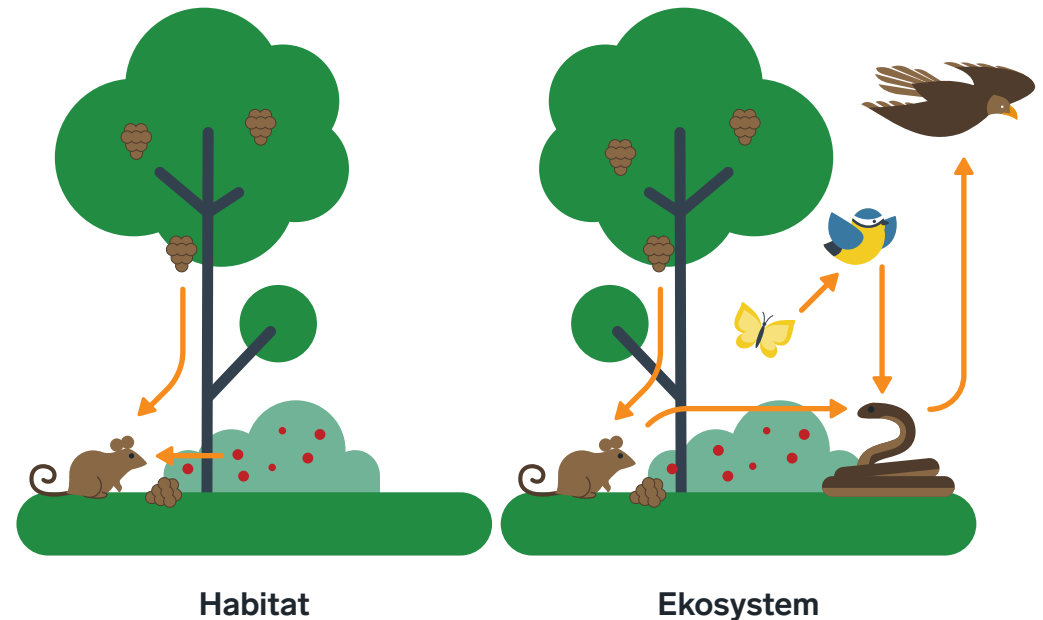
– FN:s konvention om biologisk mångfald

På jorden finns det flera miljoner olika arter av djur, insekter, växter, svampar och andra organismer. Jorden består också av olika habitat, naturtyper, där arterna lever. Det finns många olika sorters habitat, bland annat polarisar, tundror, tropiska regnskogar, gräsmarker, skogar och hav.

Dessa habitat ordnas sedan i ekosystem, vilket kort kan beskrivas som en samling av ett eller flera habitat där olika arter ingår och är i samspel med varandra.

Biologisk mångfald innebär i sin tur att det finns många olika ekosystem, med flera olika habitat och arter i samspel och med en stor genetisk variation. Biologisk mångfald gör att arter och ekosystem är mer motståndskraftiga mot störningar. Utan motståndskraft kan en störning, exempelvis en smittsam sjukdom eller livsmiljöförändring, slå ut en hel art.

Biologisk mångfald är komplext eftersom det innefattar många olika arter och livsmiljöer där dessa är beroende av och påverkar varandra. Det kan ibland vara svårt att förstå varför just en specifik art är viktig men dess värde kan vara att se till att inte andra arter eller ekosystem påverkas – precis som bifångsten i Kanada. Överfisket av vad som verkade vara helt oviktiga fiskarter, resulterade i att hela ekosystemet kollapsade. Detta kallas för tröskeleffekt. Det innebär att miljön utsätts för en gradvis påverkan utan att det märkbart syns, fram till dess att arten eller habitatet når ett tröskelvärde då påverkan har blivit för omfattande och stora förändringar kan ske snabbt utan möjlighet till återhämtning.



En dag med resurser

06:00

Ditt alarm ringer på mobilen. All elektronik kräver mycket resurser, bland annat flera olika metaller.



07:15

Du klär på dig. Textil i form av bomull kräver både stor markyta och mycket vatten för att tillverkas.



11:00

Ett möte eller en lektion startar i ett konferensrum. Här finns både elektronik, papper, pennor och möbler som har krävt resurser för att tillverkas – bland annat metaller, stål, skog och vatten.



19:00

Under din löptur lyser lamporna i spåret. Elproduktion som krävs för att de ska kunna lysa behöver både ta mark och vatten i anspråk samt resurser för att producera och leverera el.



22:00

Läggdags. I din säng finns både textilier och trä som har behövt vatten och mark för att tillverkas.



06:30

Du äter din frukost. Matproduktion använder mycket mark både för att odla vete till ditt bröd och som betesmark för kossor för att kunna producera mjölk och ost. Även tallrikar, glas och bestick har krävt resurser för att tillverkas.



08:00

För att ta sig till arbete eller skola har det krävts resurser. Dels för att skapa färdmedlet för både cykeln, bilen och tåget, dels också för järnvägar och vägar för att ta sig fram.



17:00

Äntligen hemma igen! Ditt boende har krävt resurser för att byggas men också för att fyllas med nödvändigheter som kylskåp, toalett och spis.



20:00

Du tar en dusch. Här används både vatten, tvål och schampo som kräver resurser för att tillverkas. För att ta fram förpackningarna och produkterna krävs flera kemiska ämnen och industrier.



Näringslivets beroende av biologisk mångfald



För att vi ska kunna få mat till frukost, kläder på kroppen, transporter till och från arbetet, hus att bo i och ljus i våra lampor behövs företag och industrier som tillverkar och levererar dessa produkter och tjänster.

Mer än 50 procent av världens sammanlagda BNP är beroende av ekosystemtjänster från både land- och havsbaserade ekosystem². Enligt World Economic Forum kommer förlusten av biologisk mångfald och ekosystemkollaps att vara en av de snabbast växande globala riskerna under det kommande decenniet. Om tio år kommer förlust av biologisk mångfald vara det fjärde största hotet mot den globala ekonomin³.

Försämrad biologisk mångfald innebär risker för såväl enskilda företag som hela branschens verksamheter. Ett tydligt exempel är livsmedelsbranschen. Vår livsmedelsproduktion är beroende av insekter, exempelvis bin och fjärilar som pollinerar grödor och bekämpar skadedjur, samt av bakterier och maskar som bryter ner växtrester och gör jorden bördig. Även träd och gräs är viktiga för matproduktionen – de förhindrar jorderosion, det vill säga att jorden blåser bort av vind eller sköljs bort med regn. På så sätt bevaras vatten och näringsämnen i marken.

"Pollinerare är exempelvis vildbin eller andra insekter som överför pollen mellan blommor så att de kan fortplantas och bilda till exempel frukter och bär."



Enligt EU-kommissionen minskar en tredjedel av alla vilda pollinatörer både inom EU och globalt. Detta är ett globalt problem som har stor påverkan på världens matförsörjning. 75 procent av världens grödor som producerar frukt och frön är beroende av pollinerare⁴.

I Sverige arbetar många matproducenter aktivt med att på olika sätt öka den biologiska mångfalden på sina marker. Ett av många arbeten är bevarandet och utvecklandet av naturbetesmarker. Naturbetesmarker är marker som under en lång tid inte har såtts, gödslats eller bearbetats av människor eller maskiner, och på dessa marker utvecklas en ovanligt stor artrikedom av exempelvis blommande örter, fjärilar och andra insekter. Betande djur håller markerna öppna och förhindrar dem från att växa igen. Dessutom pågår det ständigt en teknikutveckling inom jordbruket. Genom ny teknik kan lantbrukare precisionsgödsla, vilket hjälper till att avgöra grödans behov av gödsel och eventuella växtskyddsmedel⁵. Det resulterar i effektivare användning av gödsel och växtskyddsmedel, vilket i sin tur gynnar den biologiska mångfalden.

Det är inte bara för vår matproduktion som naturen är viktig – den behövs också för att exempelvis producera trä till husbyggande, möbler och papper. Från naturen får vi också bomull, vilket idag används i textilier för kläder, möbler och inredning. Men även många medicinska behandlingar är inspirerade av, eller hämtade från, naturen. Cirka 70 procent av cancerläkemedlen är naturbaserade produkter eller syntetiska produkter som är inspirerade av naturen⁶. Från naturen finns också fortfarande mycket kvar att upptäcka, och vi kan säkerligen vänta oss fler, naturbaserade innovationer. För att vi ska få dessa på plats behöver vi omhänderta och stärka den biologiska mångfalden.

En ökad kunskap om biologisk mångfald kan ge bättre affärsmöjligheter

Det finns stora risker för företag som inte är medvetna om, eller arbetar med, biologisk mångfald. Fysiska risker är exempelvis dyrare råvarukostnader till följd av att utbudet av nödvändiga råvaror minskar på den plats man valt att förlägga sin verksamhet. Resultatet kan bli att verksamheten behöver flytta, stängas ner under vissa perioder, på grund av exempelvis torka, eller till och med läggas ner. Förlusten av biologisk mångfald, tillsammans med klimatförändringar, riskerar således att störa många viktiga leverantörskedjor. Det är därför viktigt att stärka den närliggande biologiska mångfalden eftersom motståndskraftiga ekosystem med större variation klarar dessa förändringar bättre. På så sätt kan en verksamhet skydda sig mot kostsamma konsekvenser. Utöver de fysiska riskerna behöver företag ta hänsyn till hur ett bristfälligt arbete med biologisk mångfald påverkar dess försäljnings- och rekryteringsmöjligheter. Idag ställer konsumenter, arbetstagare och investerare alltmer medvetna krav avseende produkter och företags klimat- och miljöpåverkan.

Även inom finanssektorn växer medvetenheten om biologisk mångfald och riskerna som förlust av biologisk mångfald kan ha på kapital. Biologisk mångfald kan dessutom vara en avgörande fråga vid beslut om hållbara investeringar. Verksamhetens möjlighet till investeringar och möjliga ränta kan således påverkas av hur den biologiska mångfalden mår där deras verksamhet är lokaliserad.

Under 2021 släpptes en rapport av nationalekonomen Partha Dasgupta, "The Economics of Biodiversity: The Dasgupta Review"⁷, där han belyser hur de nuvarande ekonomiska modellerna har byggt på antagandet att samhällen fungerar åtskilda från naturen, bland annat eftersom den centrala ekonomiska indikatorn, bruttonationalprodukten (BNP) inte tar hänsyn till förbrukningen av naturkapital.

Naturen inkluderas först i ekonomin vid användandet av naturresurserna och när samhället skapar olika produkter av dem. Men biologisk mångfald möjliggör ekosystemtjänster, vilket är nödvändigt för vår resursanvändning, och vår ekonomi fungerar således inte åtskilt från naturen. Dasguptas rapport analyserar naturförlusten ur ett kapitalförvaltningsperspektiv. Oftast talas det om det fysiska kapitalet (såsom fabriker eller infrastruktur) eller mänskligt kapital (såsom kompetens), men i rapporten läggs naturkapital till som en ytterligare form av kapital. Enligt rapporten förstörs naturkapital snabbare än det hinner förnya sig, och det förvaltas således inte på ett tillräckligt hållbart sätt. Rapporten anser att den ekonomiska tillväxten på lång sikt är begränsad till jordens ekologiska bärkraft.

EU-kommissionen har tagit fram ett utsläppshandlingssystem som ett styrmedel för att nå EU:s klimatmål och internationella åtaganden inom Parisavtalet och för att sänka utsläppen av koldioxid och andra växthusgaser. Det innebär att klimatutsläpp har fått ett pris. I framtiden skulle ett liknande system kunna införas för biologisk mångfald, där det skulle finnas ett pris på att påverka ekosystemtjänster eller en art.

Företag som ökar sin kunskap om biologisk mångfald kan ligga steget före och på ett bättre sätt möta den snabba utveckling som pågår på området. Det pågår ett aktivt arbete med att nå globala överenskommelser för den biologiska mångfalden, finanssektorn har ett allt större fokus på nutida och framtida risker med förlorad mångfald och medvetenheten om frågan ökar hos konsumenterna. Allt detta skapar tydliga affärsmöjligheter för företag och långsiktiga incitament för att aktivt arbeta med att stärka den biologiska mångfalden.

Den biologiska mångfalden behöver stärkas

FN:s internationella forskarpanel för biologisk mångfald och ekosystemtjänster, IPBES, presenterade 2019 sin första övergripande rapport om läget för världens biologiska mångfald och ekosystemtjänster. IPBES motsvarar FN:s klimatpanel, IPCC. I rapporten från 2019 beskriver IPBES läget som allvarligt, med försämrade livsmiljöer och en ökande artutrotning som en följd av de senaste 50 årens mänskliga aktiviteter⁸. Företag står för en stor del av den globala påverkan på den biologiska mångfalden antingen direkt eller indirekt och behöver därför vara en del av lösningen. Nedan följer en kort beskrivning av de fem viktigaste faktorerna som orsakar förlust av biologisk mångfald, och exempel på hur dessa arbetas med idag.

Klimatförändringar

Förändrade livsmiljöer

Överutnyttjande av resurser

Föroreningar

Spridning av invasiva arter



Klimatförändringars påverkan på biologisk mångfald och hur Sverige kan bidra för att minska effekterna

Förlusten av biologisk mångfald är nära kopplad till klimatförändringarna och det är viktigt att dessa frågor adresseras tillsammans, för att både skapa balans mellan åtgärderna och för att hitta lösningar som adresserar, kompletterar och förstärker varandra.

Ett förändrat klimat försämrar många arters livsförutsättningar, främst genom krympande livsmiljöer. Det kan exempelvis vara en följd av minskad isbildning, torka eller stigande temperaturer i sjöar och hav. Klimatförändringar kan också leda till att arters livscykel över året förändras, till exempel kan fåglars häckningstider och flyttningsmönster påverkas. Ekosystem med rik biologisk mångfald har större möjligheter att stå emot klimatförändringar.

Företagsexempel

Digitala lösningar för att främja biologisk mångfald

Superdatorer för modellering av grafiska informationssystem (GIS) kan förutspå djurarters rörelser. Tekniken kan användas för att sätta in tidiga bevarandeåtgärder baserade på förutsägelser om hur klimatförändringarna kommer att påverka olika arters flyttmönster.

Företagens arbete med att minska sin klimatpåverkan bidrar indirekt till att stärka den biologiska mångfalden. Att nå klimatmålen är därför inte bara viktigt för att minska klimatförändringarnas effekt, utan också för att minska förlusten av biologisk mångfald.

Det arbete som svenska företag har genomfört för att minska sina utsläpp, har fått resultat. Enligt en rapport från 2023 som Svenskt Näringsliv har tagit fram går det att se att de svenska produktionsbaserade utsläppen av CO₂ per capita har minskat kraftigt mellan 1990 och 2020⁹. Detta har också kunnat göras samtidigt som Sveriges BNP per capita har ökat markant. Detta indikerar att Sverige har kunnat förena ett ökat välstånd – mätt utifrån inkomstutveckling – med minskade utsläpp från produktionen av varor och tjänster. Det innebär att Sverige är ett av få länder som över tid minskat utsläppen av växthusgaser, både totalt och per capita, och samtidigt haft en stark ekonomisk tillväxt med ökad produktion och förbättrad välfärd.

Den effektiva, svenska produktionen gör också att svenska varor och tjänster kan skapa global klimatnytta. Genom sin export kan svenska, hållbara lösningar ersätta mindre utsläppseffektiv produktion i andra länder och trycka undan de CO₂-utsläpp som skulle ha skapats där. Klimatnyttan motsvarar cirka hälften av de svenska utsläppen – cirka 23 miljoner ton CO₂ årligen¹⁰. Vilken effekt detta har på biologisk mångfald har ännu inte mätts, men eftersom minskade utsläpp gynnar den biologiska mångfalden är bieffekten troligen positiv.

Förändrade livsmiljöer och varför en balans mellan olika mål är viktigt

Livsmiljöerna i världen har förändrats över tid som ett resultat av att industrialiserings- och urbaniseringstrenderna förändras i ökad takt. Samtidigt växer markanspråken till följd av en växande befolkning.

Globalt har utbyggnaden av infrastruktur och utbredningen av urbana arealer fördubblats sedan 1992 och enligt professor Maarten Hajen är 40 procent av den urbana infrastrukturen som väntas krävas år 2050 ännu inte byggd¹¹. Det innebär att den urbana infrastrukturen nästan behöver fördubblas. Anledningen till detta är sannolikt en växande befolkning, en större medelklass och en minskad fattigdom.

Enligt Statistiska centralbyrån, SCB, är 3 procent av Sveriges yta bebyggd, nästan 70 procent täcks av skog, 7 procent är jordbruksmark och resterande är öppna myrar och övriga öppna marker med eller utan vegetation samt glaciärer¹². Livsmiljöerna i Sverige har förändrats och utvecklats över tid och vi har inte längre motsvarande artuppsättningar och naturtyper som fanns för exempelvis 200 år sedan. Under 1900-talet har brukandet av jorden förändrats i takt med både befolkningstillväxt och urbanisering. Vår historia har stor betydelse för vilken artsammansättning som idag finns i landskapet.

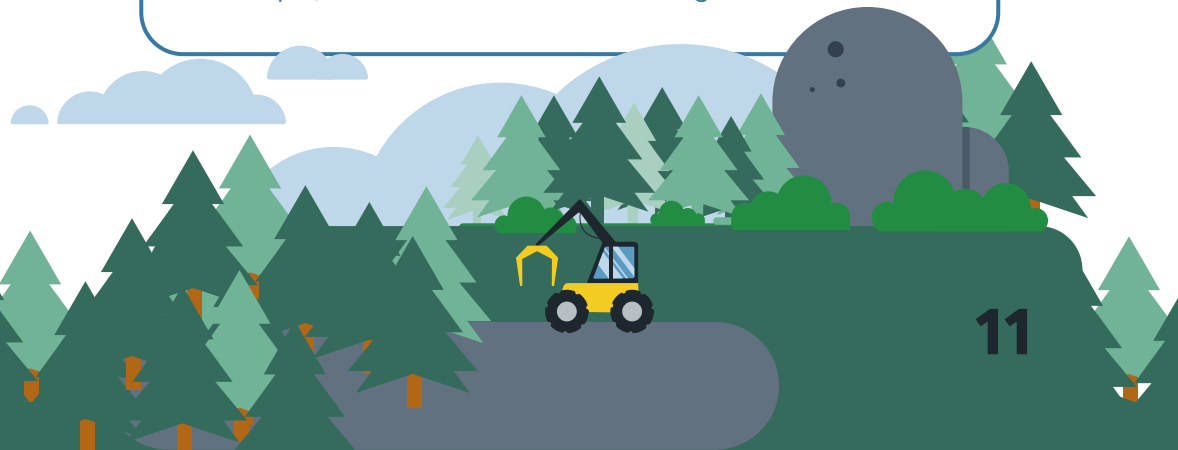
Brukande av mark innebär att den biologiska mångfalden påverkas varvid den både kan försvagas och förstärkas. Det är möjligt att brukande av mark kan samexistera med biologisk mångfald. Ett exempel på detta är grustäkter som skapar en variation av sandiga livsmiljöer som bland annat gynnar fågelarten backsvalan. Många berg- och grustäktsbolag arbetar aktivt med att skapa miljöer och anpassar sin verksamhet efter backsvalans häckningsperiod.

Utöver att göra åtgärder för att stärka biologisk mångfald finns det behov av att restaurera och återskapa livsmiljöer både i större och mindre skala samt för att skapa specifika miljöer. Till synes små åtgärder men som görs brett i landskapet kan få stor betydelse. Sverige har en lång tradition av naturrestaurering och där har näringslivet en viktig roll genom att många av åtgärderna är frivilliga och kommer från näringslivet.

Företagsexempel

Död ved och eld skapar livsmiljöer för insekter och växter

Gamla och döda träd är viktiga för många sällsynta insekter, och en del insekter är också beroende av bränd ved och hetta från marken. Effektiv bekämpning av skogsbränder, vilket är positivt ur många andra avseenden, har minskat mängden bränd och död ved som är nödvändig för dessa arter. För att skapa ekologiskt värdefulla livsmiljöer genomför skogsbolag kontrollerade skogsbränder, så kallad naturvårdsbränning, vilket också är ett krav för att vara FSC-märkt. Ett annat sätt att gynna den biologiska mångfalden i skogsbruket är att medvetet döda eller skada vissa träd. Det skapar ett mer varierat utbud av döende och död ved som är förutsättningar för olika arter som mossor, lavar, vedsvampar, insekter och därmed även för fåglar.



Cirkulär ekonomi bidrar

Ett viktigt verktyg för att minska mängden markanspråk och nyttjande av naturresurser är framväxten av en cirkulär ekonomi. Genom att effektivisera resursnyttjandet behövs inte lika mycket landyta, vilket kan minska trycket på den biologiska mångfalden.

Enligt en rapport från Sitra och Vivid Economics är cirkulär ekonomi ett viktigt verktyg för att kraftfullt minska förlusten av biologisk mångfald i världen och motverka klimatuppvärmningen. Rapporten lyfter att den cirkulära ekonomins största potential återfinns inom livsmedels- och jordbrukssektorn samt inom bygg-, textil- och skogssektorerna. Enligt rapporten skulle en snabb omställning till cirkulär ekonomi kunna stoppa förlusten av biologisk mångfald och åstadkomma att en återhämtning till samma nivå som år 2000 nås till 2035¹³.

Balans mellan olika mål

Senast 2045 ska Sverige vara klimatneutralt och senast år 2050 ska hela EU ha nått samma mål. Det innebär en stor omställning för hela samhället, såväl i Sverige som i EU. För att kunna nå målen om klimatneutralitet väntas det svenska elbehovet öka kraftigt, och en stor utbyggnad av elsystemet är därför att vänta. Utbygganden av exempelvis landbaserad vindkraft kommer att ta stora markanspråk och för att kunna bygga kraftverken i sig kommer stora mängder material som exempelvis stål behövas. Det finns flera anledningar till att ha en inhemsk produktion av de metaller och de stålmaterial som krävs, exempelvis för att Sverige har starka miljö- och arbetsrättsliga skydd som ofta saknas eller inte efterlevs på andra platser i världen. Som en följd av detta kan fler gruvor behöva öppnas i Sverige. Elproduktion och gruvbrytning är nödvändiga för en ökad elektrifiering, men de har också påverkan på den biologiska mångfalden. Arbetet med att stärka biologisk mångfald kan därför inte bara ske genom att undvika den verksamhet som krävs för klimatomställningen, utan åtgärderna måste kunna verka i balans med andra mål och intressen i Sverige.

Människan har endast en viss landyta att leva på och där ska alla intressen mötas och i symbios möjliggöra att de globala målen för hållbar utveckling nås. Det går att bruka och nyttja mark och vatten utan att utarma biologisk mångfald. Genom stor hänsyn till naturliga livsmiljöer och ekosystemtjänster kan brukandet bli hållbart. Biologisk mångfald och välmående ekosystem är en viktig grund för vår samhällsutveckling, och en förutsättning för minskad klimatpåverkan och ökad social hållbarhet globalt.



Överutnyttjande av resurser kan minskas genom handelsavtal

Sedan 1970-talet har mänskligheten nyttjat mer av jordens resurser än vad jorden kan producera¹⁴. För att minska överutnyttjandet av resurser kan internationell handel vara en viktig möjliggörare. Handel kan skapa incitament till ett förbättrat miljöarbete i länder med svagare eller bristande efterlevnad av miljölagstiftning. Vidare kan en internationell efterfrågan också innebära att fler företag och länder ställer om till en mer hållbar produktion.

Internationell handel möjliggör också teknikspridning, vilket underlättar möjligheten att ställa om till mer resurseffektiva processer. I stället för att en innovation ska tas fram i varje enskilt land, kan dessa spridas genom handel. Handeln möjliggör också för olika länder och platser att specialisera sig på olika saker och på så vis öka effektiviteten i produktionen. Det kan också vara bra för miljön eftersom effektivare produktion minskar resursåtgången.

Om tuffa handelskrav sätts, med liknande miljökrav som de svenska, kan både miljön, klimatet och den svenska konkurrenskraften vinna på det. Eftersom svensk produktion ofta är mer utsläppseffektiv än det globala genomsnittet kan en starkt svensk konkurrenskraft leda till att svenska produkter och processer når ut till fler marknader. Därmed skapas en ännu större miljö- och klimatnytta.



Föroreningar har minskats mycket med hjälp av teknikutveckling

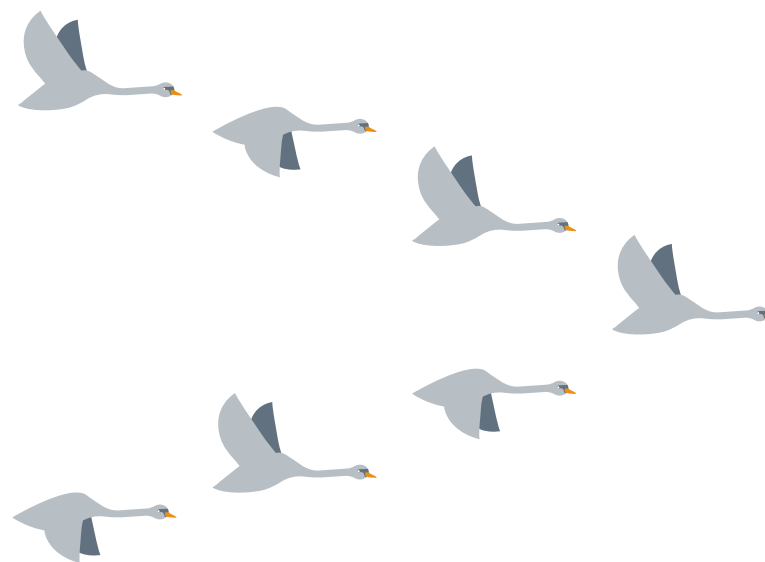
Ofta sker föroreningen lokalt, men den kan också påverka ett större område genom att exempelvis spridas med vinden eller genom vattendrag. Exempel på föroreningar är bekämpningsmedel, miljögifter och metaller samt ämnen som bildas vid förbränning. Föroreningar kan påverka den biologiska mångfalden genom att minska mängden växter och djur samt deras förmåga att föröka sig.

Enligt Europeiska miljöbyråns, EEA:s utvärderingar har industriföroreningar till vatten och luft minskat under de senaste årtiondena¹⁵. En stark miljölagstiftning, ny och bättre reningsteknik samt mer slutna kretslopp har gjort att många utsläpp och föroreningar har kunnat förebyggas.

Enligt Naturvårdsverket har försurningen av sjöar i Sverige minskat kraftigt. Under 1980-talet hade över 50 procent av sjöarna överskridande värden och klassades som försurade – motsvarande värde under 2020 var endast 6,7 procent¹⁶. Det är en minskning med mer än 86 procent. Samma positiva trend ser vi för utsläpp till luft. Sedan år 1990 har utsläppen av flera luftföroreningar i Sverige minskat avsevärt¹⁷. Luftföroreningarna har också minskat i Europa sedan 2000. En förbättrad luftkvalitet får också direkta, positiva konsekvenser för samhället. Under 2018 räknade man med att omkring 60 000 färre människor dog i förtid, till följd av en minskning av partiklar i luften, jämfört med 2009¹⁸.

Med forskning och innovationer för fler cirkulära processer och renare teknik kommer utsläppen att minska ännu mer. Detta kommer i sin tur att minska föroreningar i mark, vatten och luft, vilket bidrar till att minska de negativa effekterna på miljön omkring och den biologiska mångfalden.

Trots att många utsläpp och föroreningar till mark, luft och vatten har minskat finns det fortsatt andra föroreningar att arbeta med, såsom ljus- och bullerföroreningar samt nedskräpning. Även utsläpp av näringsämnen är viktiga att fortsätta minska, då dessa har exempelvis en stor påverkan på Östersjön.



Spridning av invasiva arter påverkar inhemska arter negativt

Invasiva arter är främmande arter som genom mänsklig aktivitet har introducerats långt ifrån sina naturliga utbredningsområden. De främmande arterna hotar de naturliga ekosystemen i sina nya miljöer, genom att de kan konkurrera ut de inhemska arterna, öka pressen på befintliga ekosystem och introducera nya sjukdomar.

Introduktion av invasiva arter kan bland annat ske genom transport av varor och fartygs barlasttankar och skrov samt till följd av klimatförändringar då arterna som introduceras kan överleva där de inte tidigare klarade sig. Invasiva arter har ofta få eller inga naturliga fiender i det nya ekosystemet, vilket gör att de kan växa till snabbt och ostört. Exempel på några vanligt förekommande invasiva arter i Sverige är signalkräftan och mördarsnigeln.

Exempel om barlasttankar:

För att upprätthålla ett fartygs stabilitet och trim tar fartyg ombord havsvatten som barlast i särskilda tankar. Under 1980-talet uppmärksammades det att organismer och djur förflyttade sig mellan kontinenter och hav i fartygens barlastvatten. Exempel på detta är zebramusslan som har sitt ursprung i Kaspiska havet men som numera har etablerat sig i bland annat Mälaren samt den kinesiska ullhandskrabban som är ofta förekommande längs norska kusten. För att förhindra ytterligare spridning antog FN:s sjöfartsorganisation (IMO) år 2004 Barlastvattenkonventionen som kräver att barlastvatten renas innan det släpps ut från fartyg. Konventionen omfattar alla fartyg som har kapacitet att ta barlast och som går på internationella resor. För att uppfylla konventionens reningskrav måste fartyg installera reningsutrustning ombord som behandlar barlastvattnet innan det släpps ut.

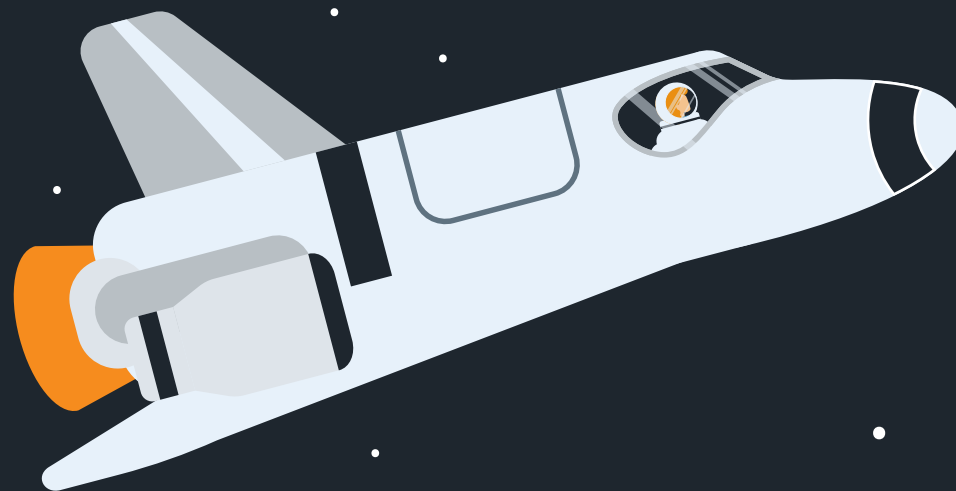


Det finns ingen planet B

Samtidigt som utmaningar med förlust av biologisk mångfald och klimatförändringar ska mötas, ökar jordens befolkning och den globala fattigdomen ska bekämpas. Vi har många hållbarhetsmål som ska uppfyllas samtidigt.

I filmer flyttar människor till andra planeter för att lösa de problem som mänskligheten står inför. Det är inte en lösning – vi kan och ska skapa en hållbar utveckling tillsammans.

Genom teknikutveckling, innovation och genom att ställa om till mer resurseffektivt nyttjande av naturresurser och ändrade affärsmodeller kan vi minska vår påverkan på naturen utan att begränsa vårt välbefinnande.



Näringslivets arbete för att stärka biologisk mångfald

Det behövs många olika åtgärder från många olika aktörer för att stärka biologisk mångfald, både från myndigheter, politiker, organisationer och näringslivet. Det kommer att krävas gemensamma insatser och god samverkan mellan alla olika aktörer för att lyckas.

Näringslivet har en påverkan på biologisk mångfald och det är därför viktigt att företag på marknaden tar ansvar för att driva sina verksamheter på ett hållbart sätt. Det betyder att det måste gå att balansera och utvärdera eventuell kostnad och nytta avseende påverkan på biologisk mångfald, i form av värdeskapande aktiviteter.

Det är också viktigt för företag att kunna mäta sin påverkan på biologisk mångfald, på liknande sätt som de kan räkna ut sina CO₂-utsläpp. Biologisk mångfald är komplext eftersom många olika arter ingår i komplexa samspel med varandra. Komplexiteten är en anledning till att det tar tid och är resurskrävande att ta fram gemensamma definitioner och mätmetoder, men utvecklingen går snabbt framåt inom detta område. Att mäta biologisk mångfald genom art- och naturvärdesinventeringar kan dessutom vara utmanande och tidskrävande, och vissa av metoderna är också kostsamma. Det är därför viktigt att gemensamma definitioner och kostnadseffektiva metoder tas fram för att verksamheter ska kunna se, och förstå sin egentliga påverkan. Vid framtagandet av mätmetoder är det viktigt med en god dialog mellan olika aktörer och att olika kompetenser finns. Det är också viktigt att en samsyn kring metodernas implementering finns hos tillsynsmyndigheter.



En ytterligare anledning till att arbetet med biologisk mångfald är utmanande för företag, är att det kan röra sig om långa tidshorisonter innan resultat nås. Vid naturstärkande åtgärder kan det ta flera år innan exempelvis växter och djur har etablerat sig, och i vissa fall lyckas inte åtgärden alls. När ett investeringsbeslut ska fattas, riskerar dessa åtgärder att bli lägre prioriterade eftersom det är svårare att få de direkta resultat och tydliga måluppfyllnader som företag är vana att arbeta efter.

Trots utmaningar finns det många goda företagsexempel på stärkande åtgärder för den biologiska mångfalden och hur näringslivet arbetar för att minska sin miljö- och klimatpåverkan – som också bidrar till att minska påverkan på den biologiska mångfalden.

3D-printade rev ska gynna torsken i Kattegatt

Vindkraftsföretaget Ørsted har som målsättning att deras nya havsbaserade vindkraftsparker senast 2030 ska ha en positiv nettoeffekt på biologisk mångfald.

Ørsted undersöker hur 3D-printade rev kan bidra till den biologiska mångfalden i Kattegatt. För torskbeståndet har minskat och är nu lågt, vilket också hotar känsliga ekosystem i havet.

Reven är tillverkade av naturmaterial som inte påverkar omgivningen, samtidigt som de ger skydd för småfiskar. På ytorna kan växter och andra organismer fästa.



Följa transparenta leverantörskedjor med hjälp av blockkedjeteknologi

I och med att konsumenter och finansiärer blir och vill bli alltmer medvetna om varors och tjänsters ursprung, innehåll, hantering och miljöpåverkan behöver producenter och övriga aktörer kunna uppvisa denna sorts information. Oavsett bransch finns ett gemensamt behov av att kunna spåra tillgångar, följa datum och platser, hålla reda på certifikat och transporter och även dela data kring ursprung av en råvara eller produkt från jord eller fabrik till slutkunden.

Här kan blockkedjeteknologin (blockchain) bli viktig. Blockkedjor är en distribuerad, oföränderlig huvudbok för digital registrering av digitala transaktioner, vilket möjliggör transparent spårning.

Blockkedjor möjliggör mer transparenta och pålitliga transporter där data kan användas för att följa en råvara eller produkt från fabrik till slutkonsument. Ett exempel på en sådan lösning är Food Trust som är framtagen av Atea och IBM. Det är en blockkedjeteknik som är anpassad för livsmedelsindustrin där konsumenten och andra aktörer i kedjan bland annat kan hålla koll på matens ursprung, temperatur, leveranstid och var den befinner sig.

Restaurering av våtmarker i Pajala

I Pajala arbetar Kaunis Iron aktivt med biologisk mångfald. Ett pågående projekt är att genomföra Sveriges största våtmarksrestaurering. Totalt ska nästan 700 hektar våtmark återställas till år 2025. Restaureringsarbetet påbörjas innan ny mark tas i användning för Kaunis Irons verksamhet. Detta för att säkerställa en kontinuerligt god tillgång till naturmiljöer i området, under gruvans driftstid. Målsättningen är att djur- och växtlivet inte ska påverkas negativt av gruvdriften.

Våtmarker är viktiga för många arter samtidigt som de binder och lagrar kol. Torrläggning av våtmarker till följd av varmare klimat eller ändrad markanvändning är negativt både för klimat och biologisk mångfald. Restaurering av våtmarker är därför en viktig åtgärd.

Skapar vandringsvägar för musslor och fiskar

Skogsbolagen SCA och Stora Enso arbetar för att förbättra för flodpärlmusslan och havsöringens vandringsvägar. Det sker genom att återställa vattenmiljöerna som bland annat påverkats av minskade vattenflöden och gamla vägtrummor som anlagts vid byggande av skogsvägar.

Genom att ersätta vägtrummorna med valvbågar är det möjligt att återskapa en naturlig bäckbotten där fisk kan vandra, vilket också gynnar flodpärlmusslan. Andra åtgärder som används är att bevara och öka andelen lövträd längs med vattendragen. Lövträden bidrar med viktig näring till de vattenlevande insekterna, som i sin tur bland annat havsöringen kan livnära sig på.



Trädgårdsstäder

Trädgårdsstäder kan beskrivas som en kompromiss mellan livet i staden och livet på landet. Det handlar om blandad småhusbebyggelse med villor, radhus och låga flerbostadshus av småstadskaraktär där trädgårdar utgör en stor del av området. Beroende på var dessa anläggs kan de ge betydligt lägre klimatavtryck och vara bättre för den biologiska mångfalden än den traditionella kompakta stadsbebyggelse som dominerat nyproduktionen de senaste åren.

Forskning visar att grönområden har en positiv effekt på människors välbefinnande och hälsa. Grön vegetation bidrar bland annat till bättre reglerade temperaturer, renare luft och rekreativsmöjligheter och kan även gynna biologisk mångfald. Det är viktigt att se staden som en helhet där variation av blå och gröna ytor, med inslag av vatten och grönytor skapar ett nätverk över staden som behövs för att öka den biologiska mångfalden i stadsmiljöer. Trädgårdsstäder har bättre förutsättningar att erbjuda detta än vad täta, kompakta stadsdelar har.

Studier har gjorts av värdet för ekosystemtjänsterna luftrening, reglering av buller, rening och reglering av vatten, matförsörjning, social interaktion, mentalt välbefinnande och fysisk hälsa. En summering av resultaten visar att värdet av ekosystemtjänsterna i trädgårdsstaden är mer än 40 procent högre för hela stadsdelen och mer än dubbelt så högt per capita jämfört med den täta, kompakta stadsdelen¹⁹.

Biologisk mångfald kan stärkas i områden där det pågår industriell verksamhet.

Målmedvetet arbete skyddar häckande pilgrimsfalkar

Swerock AB arbetar med att stärka den biologiska mångfalden i Källeredstälken genom att förbättra förutsättningarna för pilgrimsfalk att häcka i bergtäkten, och gynna fågellivet vid den närbelägna Sagsjön.

Målet har varit att skapa ett nätverk av biologisk mångfald med lämpliga miljöer för olika artgrupper, där ett häckande par pilgrimsfalkar inne i bergtäkten utgör toppen på näringskedjan. Falkarna har häckat på samma plats sedan 2012 och förhoppningsvis kommer de att finnas kvar under många år framöver. Det är även många andra arter som nyttjar den nya miljön som en bergtäkt bjuder på.

Sagsjön har restaurerats under flera år och sjöns rika fågelliv lockar många besökare. Stigar, informationstavlor och fågeltorn har gjort det enkelt för allmänheten att ta del av fågellivet. Både antalet mänskliga besökare och antalet fågelarter rapporterade i Artportalen har ökat kraftigt.

Biologisk mångfald behöver inte komma i konflikt med industriell verksamhet. Mark- och miljödomstolen har godkänt fortsatt och utvidgad brytning i Källeredstälken, samtidigt som skyddsvärda arter har etablerat sig inom verksamhetsområdet.



Tre steg för att komma igång med arbetet att stärka biologisk mångfald

Det är viktigt att hela näringslivet arbetar aktivt för att stärka den biologiska mångfalden. Har man ännu inte börjat sitt arbete, kan de tre följande stegen användas för att komma igång:

- 1. Öka medvetenheten genom att kartlägga nuläget:** Undersök vad i er verksamhet som kan ha en påverkan på biologisk mångfald. Tar ni mark i anspråk? Har ni leverantörskedjor där det kan ske påverkan?
- 2. Strategi med mål och visioner:** När ni har inventerat nuläget om er påverkan samt fått insikter kring era möjligheter och risker med biologisk mångfald är det viktigt att ta fram en strategi för er verksamhet. Mål och visioner i strategin hjälper er att strukturera arbetet och möjliggör uppföljning samt kommunikation kring era aktiviteter.
- 3. Ta fram en aktivitetsplan:** Tar ni mark i anspråk kan ni vidta fysiska åtgärder, alternativt se över era leverantörskedjor. Att arbeta för att minska klimatutsläpp och andra utsläpp samt att öka resurseffektiviteten är också viktiga åtgärder för att minska påverkan på den biologiska mångfalden.



Det viktigaste är att komma igång med arbetet för sin verksamhet! Med tiden kan arbetsmetoder och strategier bli mer omfattande i takt med ökad kunskap och erfarenheter.

Utveckling av mätmetoder och system för klassificering av biologisk mångfald

Många företag arbetar aktivt med biologisk mångfald men de flesta har fortfarande kommit längre med att utarbeta strategier för klimatet än för biologisk mångfald – även om förlusten av biologisk mångfald är nära kopplad till klimatförändringarna. Det kan bero på att det finns svårigheter med att mäta naturvärden och koppla dem till företagets verksamheter. Dessutom kan det finnas svårigheter i att överblicka de internationella värdekedjornas miljöpåverkan. Jämfört med klimatet, där det är relativt enkelt att sätta mål om utsläppsminskningar, kompliceras målen för biologisk mångfald av att ekosystem är lokala och komplexa. Trots detta driver många delar av näringslivet på och integrerar biologisk mångfald i sin verksamhet. Detta har ytterligare drivit på för att uppmärksamma frågan eftersom man ser affärsmöjligheter i förändringen. Den påbörjade utvecklingen av standardiserade mått och målsättningar kommer att underlätta näringslivets arbete. Nedan följer några exempel på olika mätmetoder, klassificeringssystem och initiativ som sker:

- Den svenska rödlistan över hotade arter är grundläggande för myndigheters och domstolars bedömningar av hur den biologiska mångfalden påverkas, till exempel av industrier.
- CLIMB är ett svenskt projekt – initierat och drivet av näringslivsaktörer – som syftar till att utveckla ett förslag till en nationell värderingsmodell för att mäta biologisk mångfald vid förändrad markanvändning på land. Verktyget lanseras under 2023 och ska göra det möjligt att beräkna nuläget och förlusten av biologisk mångfald för specifika verksamheter, till exempel en ny gruva eller en kraftledning. Den beräknade förlusten kan sedan ligga till grund för beräkning av ekologisk kompensation. Kompensationen kan bidra till en nettopositiv miljöpåverkan²⁰.
- Internationellt finns det ett flertal olika modeller för att bedöma olika aspekter på biologisk mångfald, utvecklade av FN och andra organisationer. Ett exempel är Science Based Targets Network (SBTN)²¹, som är resultatet av ett samarbete mellan ett sextiotal globala organisationer och akademiska institutioner. Syftet är att hjälpa företag att sätta vetenskapligt baserade klimat- och miljömål.
- Ett viktigt skäl för att utveckla harmoniserade mätmetoder är att ge investerare bättre underlag för att bedöma olika affärsverksamheters miljöpåverkan. EU:s taxonomi är planerad att vara ett klassificeringssystem för investerare i syfte att ge dem bättre kännedom om företags miljöpåverkan och större möjligheter att ta hänsyn till enskilda företags hållbarhetsarbete vid investeringsbeslut och ägarstyrning.
- Finansiella aktörer står bakom många av de initiativ som pågår internationellt. Taskforce on Nature-related Financial Disclosures (TNFD) är ett globalt marknadsdrivet initiativ som finansieras av enskilda länder, FN och privata stiftelser²². Med ramverket som hjälp ska organisationer av alla storlekar kunna bedöma, hantera och upptäcka naturrelaterade beroenden, effekter, risker och möjligheter. Målsättningen är att styra finansiella flöden från naturnegativa till naturpositiva resultat.
- Från WWF:s sida har man utarbetat ett riskfilter för biologisk mångfald, fritt att använda online²³. Riskfiltret använder ett stort antal globala datakällor för information om bland annat arter, ekosystem och skyddade områden. Med hjälp av riskfiltret kan företag öka sin förståelse för sina geografiska risker relaterade till biologisk mångfald. Alla sektorer och geografier täcks och gör det möjligt att göra företags- och portföljspecifika riskanalyser.

Vad som görs av beslutsfattare på global och EU-nivå

Konventionen om skydd för biologisk mångfald

Konventionen om skydd för biologisk mångfald är ett FN-fördrag som syftar till att bevara världens ekosystem och biologiska mångfald. 196 länder har tillträtt konventionen sedan den antogs på FN:s Rio-konferens 1992²⁴.

I Sverige genomförs konventionen huvudsakligen genom det nationella miljömålssystemet. Miljökvalitetsmålen beskriver vad som är en god miljö i Sverige. Miljömålen preciseras i etappmål som kan kopplas till styrmedel och åtgärder på vägen mot målet. Ett av målen som tydligt adresserar biologisk mångfald är "ett rikt växt- och djurliv". Flera av de andra målen omfattar också preciseringar som rör biologisk mångfald. Uppföljningssystem finns via bland annat sverigesmiljomal.se.

I december 2022 höll FN:s konferens om biologisk mångfald sitt femtonde möte, COP15 i Montreal, Kanada. Där antogs ett globalt ramverk med 4 mål och 23 åtgärdsområden till 2030. Ett av målsättningarna är att skydda 30 procent av land- och vattenområdena. Den övergripande visionen är att människan ska leva i harmoni med naturen år 2050. Målen riktas även mot de ekonomiska sektorerna och efterlyser ett hållbart nyttjande av naturresurser samt hållbar produktion och konsumtion²⁵.

Biologisk mångfald är centralt i EU:s gröna giv

Den europeiska gröna given²⁶ är EU:s hittills mest omfattande lagstiftningspaket. Målsättningen är att EU ska bli världens första klimatneutrala region, och år 2050 ska det inte finnas några nettoutsläpp av växthusgaser. Målet är också att kunna frikoppla ekonomisk tillväxt från resursförbrukning, samtidigt som inga människor eller platser lämnas utanför. Biologisk mångfald är en viktig del av den gröna given.

EU-kommissionen har inom ramen för den gröna given tagit fram en strategi för biologisk mångfald, som gäller fram till 2030. Strategin ska säkerställa att Europas biologiska mångfald senast 2030 ska vara på väg att återhämta sig. En viktig del av strategin är att rättsligt skydda 30 procent av EU:s land- och havsområden²⁷. EU:s taxonomi för hållbara investeringar kan också, komma att få stor betydelse för företagens arbete med biologisk mångfald.

EU har som målsättning att bli ett internationellt föredöme gällande arbete med att stärka biologisk mångfald. EU-kommissionen anser att världens alla länder bör ansluta sig till nettovinstprincipen, som innebär att ge mer tillbaka till naturen än vad som tas²⁸.



Avslutande ord

Mänskligheten står inför några av sina största utmaningar: förlusten av biologisk mångfald samt klimatförändringar. Samtidigt ökar jordens befolkning och den globala medelklassen växer i takt med att världens fattigdom bekämpas. Vi har många hållbarhetsmål som ska uppfyllas samtidigt och det är bara möjligt om alla delar i samhället arbetar tillsammans.

En stärkt biologisk mångfald är en viktig grund för att kunna minska klimatförändringarnas effekter och för att förbättra förutsättningarna för att bekämpa fattigdom. För att nå en minskad fattigdom behöver den globala tillväxten och välståndet öka, vilket till en början kan påverka både natur och utsläpp. Det är därför nödvändigt att tillväxt frikopplas från bland annat resursförbrukning och utsläpp av växthusgaser, vilket teknikutveckling och förändrade affärsmetoder kan bidra till. Samhället ska även nå klimatneutralitet, vilket i sin tur kräver bland annat fossilfri elproduktion och fossilfria industrier som kan komma att kräva stora havs- och markanspråk. Det är nödvändigt att hitta en balans mellan de olika intressena och arbeta för att de kan komplettera och stärka varandra med en global hållbar utveckling som mål.

Näringslivet är en viktig del i arbetet med att minska den globala påverkan på biologisk mångfald. Näringslivet är starkt beroende av biologisk mångfald och dess ekosystemtjänster för sina verksamheter, och om bara tio år beräknas förlusten av biologisk mångfald vara ett av de största hoten mot den globala ekonomin. Satsningar på att stärka biologisk mångfald kan dessutom skapa nya affärsmöjligheter genom att det finns en ökad efterfrågan på marknaden och det kan skapa bättre investerings- och rekryteringsmöjligheter.

Mycket görs i näringslivet för att minska miljöpåverkan och påverkan på den biologiska mångfalden. Genom teknikutveckling, nya innovationer och mer cirkulära affärsmodeller kan näringslivet bidra ännu mer. För att accelerera arbetet och skapa möjligheter för hela näringslivet att kunna bidra i en allt högre grad är ökad medvetenhet och kunskap nödvändigt. Med ökad kunskap om biologisk mångfald kan skarpare åtgärder göras, och tillsammans kan hela det svenska näringslivet bidra till att stärka den biologiska mångfalden.

Den här boken är framtagen av Svenskt Näringsliv i samarbete med medlemsorganisationer. Svenskt Näringsliv riktar också ett stort tack till Naturvårdsverket och Ecogain för värdefulla synpunkter.

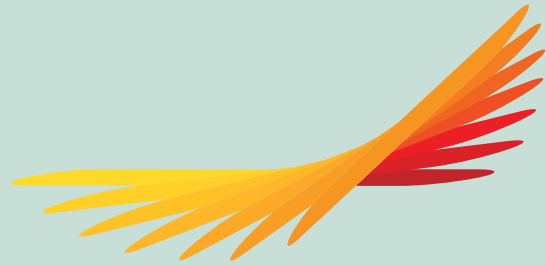
Juni 2023
Karin Nilsson



SVENSKT NÄRINGSLIV

Referenser

1. The SDGs wedding cake. Animationen är producerad av Azote för Stockholm Resilience Centre vid Stockholms universitet
2. World Economic Forum, 2020: Nature Risk Rising: Why the Crisis Engulfing Nature Matters for Business and the Economy. www3.weforum.org/docs/WEF_New_Nature_Economy_Report_2020.pdf
3. World Economic Forum, 2023: The Global Risks Report 2023 18th Edition. www3.weforum.org/docs/WEF_Global_Risks_Report_2023.pdf
4. M. A. Aizen et al., 2019: Global agricultural productivity is threatened by increasing pollinator dependence without a parallel increase in crop diversification. doi.org/10.1111/gcb.14736
5. Lantmännen, Åtgärder på gård: www.lantmannen.se/framtidens-jordbruk/klimat-natur/atgarder-pa-gard/. Hämtad 2023.
6. Naturvårdsverket, Varför är biologisk mångfald viktigt?: www.naturvardsverket.se/amnesomraden/biologisk-mangfald/varfor-ar-biologisk-mangfald-viktigt/. Hämtad 2023.
7. P. Dasgupta., 2021: The Economics of Biodiversity: The Dasgupta Review. (London: HM Treasury)
8. Naturvårdsverket, 2020: Global utvärdering av biologisk mångfald och ekosystemtjänster. ISBN 978-91-620-6917-9
9. Svenskt Näringsliv, 2023: Internationell handel, miljön och klimatet. Rapport_Handel_och_miljo_WEBB_2.pdf (svensknaringsliv.se)
10. Svenskt Näringsliv, 2023: Klimatnyttan av svensk export – uppföljning av klimatnyttan år 2020. www.svensknaringsliv.se/bilder_och_dokument/rapporter/gqxxew_klimatnytta_export_2020_webbpdf_1196962.html/Klimatnytta_Export_2020_WEBB.pdf
11. International Resource Panel (IRP) Webcast Series: Vad har den globala framtiden, 2021. Inbjuden talare Maarten Hajen, Professor Urban Futures Utrecht University. www.resourcepanel.org/sv/vad-har-global-framtid-2
12. Statistisk Myndigheten SCB, 2023: Marken i Sverige. www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/miljo/marken-i-sverige/. Hämtad: 2023
13. T. Forslund (Sitra), A. Gorst, C. Briggs, D. Azevedo, R. Smale (Vivid Economics), 2022: Tackling root causes – halting biodiversity loss through the circular economy. www.sitra.fi/sv/publikationer/tackling-root-causes/
14. WWF, 2022: Living planet report 2022 (svenskt sammanfattning). www.wwf.se/cdn.triggerfish.cloud/uploads/2022/10/living-planet-report-2022-svensk-sammanfattning.pdf
15. European Environment Agency. Artikel: Utmaningen att minska föroreningar från industrin. www.eea.europa.eu/sv/miljosignaler/miljosignaler-2020/articles/utmaningen-att-minska-foro-reningar-fran-industrin/ Hämtad: 2023.
16. Naturvårdsverket, Bara naturlig försurning. www.naturvardsverket.se/om-miljoarbetet/sveriges-miljomal/fordjudad-utvardering-av-sveriges-miljomal-2023/nar-vi-miljokvalitetsmalen/bara-naturlig-forsurning/ Hämtad 2023.
17. Naturvårdsverket, Utsläpp av luftföroreningar. www.naturvardsverket.se/amnesomraden/luft/statistik--utslapp-och-halter/utslapp-av-luftfororeningar/. Hämtad 2023.
18. European Environment Agency, 2021. Artikel: Bättre luft och färre föroreningsrelaterade dödsfall i Europa de senaste tio åren. www.eea.europa.eu/sv/highlights/battre-luft-och-farre-foro-reningsrelaterade. Hämtad 2023.
19. E. Vlassopoulou, L. Stafsing och A. Persson, 2021: Rapport 2021 EKOSYSTEMTJÄNSTER I TRÄDGÅRDSSTÄDER OCH KOMPAKTA STÄDER. www.anthesis.se
20. Ecogain, Ways of working with climb. climb.climb.ecogain.se/ Hämtad 2023.
21. Science Based Targets: The Science Based Targets Network (SBTN). sciencebasedtargets.org/about-us/sbtn. Hämtad 2023
22. Task-force on Nature-related Financial Disclosure. tnfd.global/ . Hämtad 2023.
23. WWF, Biodiversity Risk Filter. riskfilter.org/biodiversity/home. Hämtad 2023
24. United Nations: Convention on Biological Diversity, key international instrument for sustainable development. www.un.org/en/observances/biological-diversity-day/convention. Hämtad 2023.
25. United Nations Environment Program UNEP, 2022. Artikel: COP15 ends with landmark biodiversity agreement. www.unep.org/news-and-stories/story/cop15-ends-landmark-biodiversity-agreement. Hämtad 2023.
26. Europeiska kommissionen, EU:s gröna giv. commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_sv. Hämtad 2023.
27. Europeiska rådet, Biologisk mångfald: hur skyddar EU naturen? www.consilium.europa.eu/sv/policies/biodiversity/. Hämtad 2023.
28. Sveriges Riksdag, EU:s strategi för biologisk mångfald för 2030. www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/fakta-pm-om-eu-forslag/eus-strategi-for-biologisk-mangfald-for-2030_H706FPM43. Hämtad 2023.



SVENSKT NÄRINGSLIV